

Skräpplockardagarna i Nynäshamn v 17

Tema: Stoppa skräpet - rädda havet!

2024

Nationella skräpplockardagarna som
Håll Sverige Rent arrangerar varje år

Håll Sverige Rent startade kampanjen "Håll naturen ren" på 60-talet. Då som nu är det kampen mot nedskräpningen som står i fokus. Tanken är att om vi i tidig ålder bryr oss om vår närmiljö så kommer vi i framtiden också bry oss om vår miljö i ett större perspektiv.

Skräpplockardagarna v 17

Håll Sverige Rent driver arbetet med de nationella skräpplockardagarna varje vår. Förra året deltog drygt 700 000 skräpplockare i hela Sverige. I Nynäshamn organiseras skräpplockardagarna under v 17. Denna vecka är ett samarbete mellan Nynäshamns Naturskola, Parkenheten och VA och renhållning.

Pedagogisk aktivitet för skolor och förskolor

Tanken är att både skolor och förskolor ska delta under v 17 eftersom detta ***i första hand är en pedagogisk aktivitet, inte en städdag***. Elever och barn ska lära sig om skräp och att inte skräpa ner. Se kopplingar till Lpfö 18 och Lgr 22 längst bak.

Syfte

Kampanjen är tänkt att få följande positiva effekter:

- Ökad trivsel och ökad trygghet.
- Ökad medvetenhet hos invånarna och minskad benägenhet att kasta skräp på allmänna platser och i naturen.
- Ökat kurage hos barn och elever att våga säga till varandra vid nedskräpning.
- Återföra skräpet till återvinningssystemet genom källsortering.
- Minska risken för skador hos barn och djur (av t.ex. glasskärvor).
- Ökat ansvarstagande för den gemensamma utemiljön i kommunen.
- Ökad insikt om den pedagogiska kopplingen mellan synligt skräp och utsläpp av osynliga växthusgaser (nedskräpning av atmosfären).

I **kommunens avfallsplan 2021-2030** står skräpplockardagar med som en del i en handlingsplan som ska tas fram för att minska nedskräpningen.

Postadress Nynäshamns kommun Naturskolan 149 81 Nynäshamn	Besöksadress Sjöudden Slutet på Storeksvägen 148 30 Ösmo	Tel och E-post Robert 08 520 73708 robert.lattman-masch@nynashamn.se	Tel och E-post Ylva 08 520 73709 ylva.skilberg@nynashamn.se
Resurshemsida www.nynashamnsnaturskola.se			
Officiell hemsida https://nynashamn.se/service/forskola--skola/grundskola/naturskolan			

Schema för Skräpplockardagarna 2024

Anmälan senast vecka 11

Utse två kontaktpersoner som kan vara nåbara under veckorna 16, 17 och 18 och ange deras namn vid anmälan till Naturskolan på denna länk **senast 15 mars**:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=cTstRYw8zEK0aT4HWiTM7XRenOzO5WdJiOC-8EvE-6xURVgzUTRjNDdDSIRGWEJPNEQ2VVk4TkpaTi4u>

Ni som anmäler er kommer att få stora plastsäckar i tre olika färger för sortering, plastpåsar, plasthandskar, låna plockkäppar (rundstav med spik), klädnypor för förskolan och få ert plockade skräp hämtat av Parkenheten.

Anmälan måste också göras till Håll Sverige Rent **senast 15 mars** här:

<https://hsr.se/skrapplockardagarna/anmalan> . Detta måste ni göra för att komma med i den nationella statistiken.

Vecka 16

Under vecka 16 kommer Parkenheten leverera plastsäckar, plastpåsar, plasthandskar, plockkäppar och klädnypor (förskolan) till alla kontaktpersoner i det antal som angetts vid anmälan.

Vecka 17

Under vecka 17 pågår skräpplockningen i tre dagar: måndag, tisdag och onsdag ute på allmänna platser. Elever och barn samlar och sorterar sedan i de tre olika säckarna.

Skräpet sorteras så här:

- Svart sopsäck för brännbart (plast, tyg, papper, tidningar, kartong, förpackningar, trä, fimpar, snus, påsar, tuggummi)
- Blå sopsäck för metall och rest/grovavfall (plåt, buckliga aluminiumburkar, sprayburkar, järnskrot, porslin, skor)
- Genomskinlig sopsäck för glas (glasflaskor, glasburkar, glasskärvor)

Sopsäckarna ställs på den plats som angetts vid anmälan för hämtning på torsdag eller fredag vecka 17. För att säckarna ska kunna bäras utan att skräpet ramlar ur får de inte vara fulla ända upp.

Obs! Andra sopor, som inte har med skräpplockardagarna att göra, ska inte ställas här.

För er som plockar skräp på Ringvägen i Nynäshamn: ställ säckarna vid befintliga soptunnor.

Årets nationella tema är *Stoppa skräpet – rädda havet!* Se följande sidor för information och inspiration.

Vecka 18

Alla lånade plockkäppar hämtas av Parkenheten under vecka 18.

Välkomna att delta!

Naturskolan, Robert Lättman-Masch tel 08 520 737 08

Parkenheten, Mikael Jarvin tel 08 520 739 04

VA och renhållning, Marie Sannerud tel 08 520 688 37

Information och inspiration

Eftersom Håll Sverige Rent i år har valt ett tema kommer vi inte att utlysa några tävlingar. I stället vill vi uppmana till samarbete kring aktuellt tema och låta skräpplockardagarna också bli dagar för friluftsliv och upplevelseglädje.

Bjud kontaktpolitiker

Bjud in er kontaktpolitiker att plocka skräp tillsammans med er.

Informera föräldrar

Allmänheten kan också plocka skräp v 17 och anmäla sitt deltagande hos HSR. Berätta för vårdnadshavare, föräldrar och mor- och farföräldrar var de kan ställa sitt plockade skräp.

Följande platser kan allmänheten ställa sitt skräp på under v 17:

1. I sandfickan vid Godsmagasinet (gula byggnaden) i hamnen i Nynäshamn.
2. I sandfickan vid Ösmo centrum (bredvid återvinningsstationen).
3. Under cykeltaket på busstorget i Spångbro i Sorunda.

Plocka skräp och tacka sälgen för glassen

Kombinera skräpplockardagen med att vistas i naturen och upplev våren. Under v 17 brukar sälgarna och andra videbuskar (*Salix*) blomma och då är det tillfälle att tacka dem för glassen. Glass görs av mjölk som vi får av kor som äter klöver som pollineras av humlor som fötts av en humledrottning som fått sin nektar och sitt pollen från sälgen när hon vaknade i april. Utan sälgar får humledrottningar inte tillräckligt med energi att bygga bo och inte tillräckligt med pollen att mata sina larver med och då blir det ingen glass i slutändan.

Plocka över klassgränserna

Låt elever i lågstadiet plocka skräp tillsammans med elever i mellanstadiet eller högstadiet och skapa kontakter för en bättre sammanhållning på skolan. Det går också att göra skräpplockningen till en återkommande aktivitet under hela året och låta det ingå i Grön Flagg. Till exempel kan elever i F-klass plocka skräp en timme i månaden tillsammans med elever i åk 4. Då kommer de sedan känna, eller åtminstone känna till, varandra när de blir äldre under sin skolgång. Det blir en trygghet för de yngre eleverna.

Plogga

Plocka och jogga. Kombinera löpning eller promenad med skräpplockning. Se mer på [Plogga – Bli en miljöhjälte](#) Kanske kan idrottslektionen på högstadiet ägnas åt plogging under v 17.

Tips för säker skräpplockning

Här finns tips på Håll Sverige Rents hemsida. <https://hsr.se/om-skrapplockning>

Lagen om nedskräpningsförseelse

Det infördes en lag 2011 en s.k. *nedskräpningsförseelse* som leder till penningböter. Syftet med lagen är att det ska kunna bli enklare att ställa den som skräpar ned till svars. Det innebär att en nedskräpare kan bli tvungen att betala **800 kr** direkt på plats. Det gäller från 2022 också tuggummi och fimpas. Läs mer om lagen på denna länk [Vad säger lagen? | Håll Sverige Rent \(hsr.se\)](#).

**800 kr
i böter**

Nationellt tema 2024: Stoppa skräpet - rädda havet!

Strandsand under lupp

Låt eleverna detaljstudera sanden på stranden i samband med skräpplockningen. Använd lupp, luppburk, förstoringsglas eller fota närbilder med mobilen. Vad mer än sand finns där? Finns det några plastbitar, plastkorn, plastflagor eller plastfibrer, det vi kallar mikroplast? Mikroplast är fragment mindre än 5 mm och fibrer mindre än 15 mm. Läs mer om mikroplast på <https://www.naturvardsverket.se/arnesomraden/plast/om-plast/mikroplast/>

En smutsig historia

Av allt skräp som samlats in väljer varje elev ett föremål som ska bli en del av en berättelse. I elevernas berättelse ska det framgå vad föremålet har använts till, vem som använt det och varför det har hamnat på stranden. Elevernas berättelser samlas i en skräpantologi.

Två tavlor

Eleverna gör tillsammans två tavlor på marken. Den ena görs av en del av det skräp som samlats ihop och den andra görs av naturföremål som finns på stranden. Strandtavlan kan bland annat innehålla musselskal, torkad blåstång och stenar. Båda tavlorna fotograferas och kan användas exempelvis som framsida på en skriftlig redovisning av arbetet.

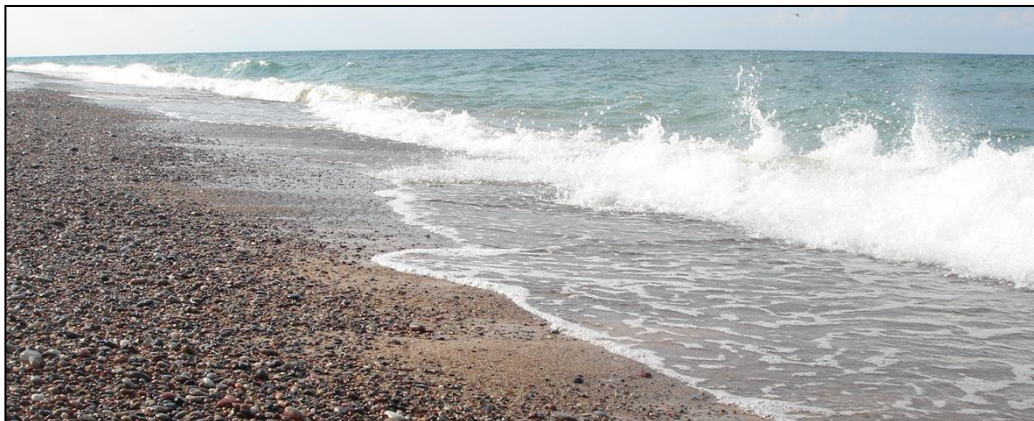

Osynligt skräp

Efter att eleverna har städad stranden från det synliga skräpet kan det vara dags för en diskussion. Om det finns möjlighet att göra upp en eld utan att riskera att berghällar spricker eller att elden sprider sig, sätter sig klassen runt elden och diskuterar. Det finns "osynligt skräp" i vattnet, vad består det av och var kommer det ifrån? Finns det ledtrådar i elden? Vad menas med atomsopor? Nyckelord kan vara olja, båtbottnfärger, läkemedelsrester, avloppsvatten, näringsämnen, koldioxid, kväve och fosfor.

Klimatfunderingar

Eleverna markerar de platser, med utgångspunkt från strandlinjen, där vattenbrynet skulle vara om vattnet skulle stiga med en halv meter, en meter, två meter, tre meter och fyra meter. Hur skulle de olika nivåerna påverka växter, djur och människor? För att få bättre överblick kan en karta med höjdkurvor användas.

Vilket land?

Låt eleverna leta efter föremål som har en streckkod. Siffrorna under streckkoden talar oftast om var produkten är såld. De två eller tre första siffrorna i koden berättar vilket land den kommer från. Är den såld i Sverige står det 73 som första siffror i koden. Siffrorna säger alltså inget om var den är tillverkad. Systemet som förut hette EAN heter nu GS1 och alla landsnummer finns i en så kallad prefix-lista på Internet.

Landsnummer (prefix) för våra närmaste grannländer				
73	Sverige		481	Vitryssland
70	Norge		477	Litauen
64	Finland		475	Lettland
590	Polen		474	Estland
57	Danmark		460	Ryssland
50	England		40-44	Tyskland

Skräp med olika streckkoder där de två första siffrorna skvallrar om var de kommer ifrån. Till vänster ett skräp från Norge och till höger skräp från Sverige.

Fakta om mikroplaster

- 2019 producerades 460 miljoner ton plastprodukter i världen och av det blev 350 miljoner ton skräp.
- 10 % av detta skräp återvanns, 19 % gick till förbränning och 49 % deponerades (lades på soptippen).
- 22 % av skräpet hamnade i havet (8 – 10 miljoner ton per år).
- Av skräpet som hamnar i havet är ca 1/3 partiklar från gummidäck, ca 1/3 syntetiska textilier och ca 1/3 fiskeredskap och övrig plast.
- 70 % av plasten i havet kommer troligen sjunka till botten och resten håller sig flytande.
- Den största ansamlingen av flytande plast i havet finns väster om USA. Den är 3,5 gånger större än Sverige till ytan.
- Utöver mikroplast finns sedan plast i havet som är större, men som på sikt kommer att bli mikroplast bland annat genom att solens UV-strålning bryter ner plasten.
- Människor får i sig plast genom att äta t.ex. fisk och salt, genom att andas in damm (bland annat från kläder) och genom huden i kontakt med kosmetika och kemikalier.
- Det finns ännu inga uppmätta allvarliga hälsoeffekter på människor, troligen för att det mesta passerar kroppen (och hamnar i avloppsvattnet).

Källa: *Sveriges natur* nr 1 2024 (Naturskyddsföreningens tidning)

Länkar till pedagogiskt material

Länkar till Håll Sverige Rents hemsida

Här finns filmer, diplom, medaljer, skyltar och pedagogiskt material.

För grundskola: [Grundskola | Håll Sverige Rent \(hsr.se\)](https://www.hallsverige.se/Grundskola)

För förskolan: [Förskola | Håll Sverige Rent \(hsr.se\)](https://www.hallsverige.se/Forskola)

För gymnasium: [Gymnasieskola | Håll Sverige Rent \(hsr.se\)](https://www.hallsverige.se/Gymnasieskola)

Länkar till Håll Sverige Rents Skräplabbet

Information om skräp i havet: <https://skraplabbet.se/topic/sea>

Filmer om skräp i vatten och hav:

<https://skraplabbet.se/contentpage/filmer/f>

Vilka djur drabbas?

Bilden är hämtad från Naturskyddsföreningens hemsida:

[Plast och mikroplast - Naturskyddsföreningen \(naturskyddsforeningen.se\)](https://www.naturskyddsforeningen.se/plast-och-mikroplast)

Håll Sverige Rents Kampanjberättelse 2024

om engångsplastens negativa påverkan på miljön

Var plast har sin plats. Och det är inte i havet.

Plast i havet är ett stort miljöproblem som också påverkar klimatet negativt. Ofta är plastskräpet sånt som bara använts en enda gång innan det slängts, till exempel plastflaskor, påsar, ballonger, korkar och lock. Det mesta av skräpet kommer från land.

Plast som hamnar i havet delar sig till mindre och mindre bitar och blir till slut mikroplast. Ingen vet exakt hur länge den stannar kvar – men det är en lång, lång tid. Plasten i havet är extra stort problem för sjöfåglar och vattenlevande djur som kan tro att plasten är mat. När deras magar fylls av plast i stället för riktig mat kan de svälta ihjäl.

För att plasten i havet ska minska måste vi stoppa problemet vid källan. Det jobbet börjar med dig och mig. Tillsammans ser vi till att engångsplasten hamnar i återvinningen, inte i havet.

Tack för att du tar hand om ditt skräp

Vilka globala mål berörs genom skräpplockardagarna?

3.9 MINSKA ANTALET SJUKDOMS- OCH DÖDSFALL TILL FÖLJD AV SKADLIGA KEMIKALIER OCH FÖRORENINGAR

Till 2030 väsentligt minska antalet döds- och sjukdomsfall till följd av skadliga kemikalier samt **föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.**

4.7 UTBILDNING FÖR HÅLLBAR UTVECKLING OCH GLOBALT MEDBORGARSKAP

Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom **utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar**, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

11.6 MINSKA STÄDERS MILJÖPÅVERKAN

Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt **hantering av kommunalt och annat avfall.**

12.4 ANSVARSFULL HANTERING AV KEMIKALIER OCH AVFALL

Senast 2020 uppnå **miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel**, i enlighet med överenskomna internationella ramverket, samt avsevärt minska utsläppen av dem i luft, vatten och mark i syfte att minimera deras negativa konsekvenser för människors hälsa och miljön

12.5 MINSKA MÄNGDEN AVFALL MARKANT

Till 2030 väsentligt **minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.**

14.1 MINSKA FÖRORENINGARNA I HAVEN

Till 2025 förebygga och avsevärt **minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp** och tillförsel av näringsämnen.

15.5 SKYDDA DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDEN OCH NATURLIGA LIVSMILJÖER

Vidta omedelbara och betydande åtgärder för att **minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer**, hejda förlusten av biologisk mångfald och senast 2020 skydda och förebygga utrotning av hotade arter.

Stöd för skrapplockardagarna som pedagogisk aktivitet i läroplanerna

Lgr 22

Kapitel 1. Skolans värdegrund och uppdrag

Grundläggande värden, här ingår bl a:

”Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och **respekt för vår gemensamma miljö.**”

Under *Skolans uppdrag* framgår det att;

”I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv... **Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka** och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. **Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.**”

Kapitel 2. Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Normer och värden

Ett av målen är att varje elev;

”• **visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.**”

”Läraren ska

• klargöra och med eleverna diskutera det svenska **samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,**”

2.2 Kunskaper

Mål (några exempel)

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden,
- har **fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling,**
- har fått kunskaper om och **förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället,**

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

• **främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön.**

Kursplan centralt innehåll (ett exempel)

Biologi

Åk 7-9: ”• **Människans påverkan på naturen lokalt och globalt samt hur man på individ- och samhällsnivå kan främja hållbar utveckling. Betydelsen av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.**”

Lpfö 18

En positiv framtidstro ska prägla utbildningen. Utbildningen ska ge barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling – såväl ekonomisk och social som miljömässig. (sid 9)

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället. (sid 12)

Arbetslaget ska

- skapa förutsättningar för barnen att förstå hur deras egna handlingar kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling, (sid 15)